

training of a high-quality specialist in accounting and auditing, professional organizations play a leading role in its implementation, changing the nature of educational programs for training specialists in accounting and taxation of domestic higher education institutions should take into account the educational standards of the profession, in particular, lifelong learning. Research on the most popular areas of application of knowledge of a professional accountant (auditor) will be the direction of further search.

Key words: certification, professional accountant, auditor, professional associations.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Головай Н. М., Волинець В. І., Гордополова Н. В. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на розвиток бухгалтерської професії в Україні. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Випуск 17. С. 806–809.

2. Гевлич Л. Л. Тренди облікової освіти в Україні. *Зб. наук. праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса*. 2019. С. 16–17.

3. Скакун Л. С. Бухгалтерська етика і професія в економічних відносинах: історичний взаємозв'язок. *Вісник ЖДТУ*. 2006. № 4 (38). С. 191–202.

4. ФПБАУ: офіційний сайт. URL: http://www.ufpaa.org/ua/certificate_cap_cipa/ (Дата звернення 18.03.2020).

5. Handbook of International Education Pronouncements. 2017 Edition. URL: <http://www.ifac.org/svstem/files/publications/files/2017-Handbook-of-International-Education-Pronouncements.PDF> (Дата звернення 18.03.2020).

6. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» для першого бакалаврського рівня вищої освіти. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.11.2018 р. № 1260. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standartv/12/21/071-oblik-i-opodatkuvannva-bakalavr.pdf> (Дата звернення 17.03.2020).

7. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Дата звернення 15.03.2020).

УДК 331.42

ВПЛИВ УМОВ ПРАЦІ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ В СУЧАСНИХ ОФІСАХ

М. А. Магас, М. Р. Рязанов

Анотація. Стаття містить результати дослідження в області впливу умов праці на продуктивність роботи офісних працівників. Проаналізовано і встановлено зв'язок між робочим середовищем в офісних приміщеннях і продуктивністю праці персоналу. Особлива увага акцентується на дослідженні таких факторів впливу на продуктивність: дизайн, температура, якість повітря, кольори, шум, освітлення, кімнатні рослини та фен-шуй.

Ключові слова: умови праці, продуктивність праці, офісні приміщення, дизайн, фен-шуй.

Вступ. Забезпечення офісних працівників гідними умовами праці є надзвичайно важливим, оскільки, саме умови створені для працівників на робочому місці впливатимуть на їх продуктивність та виконання покладених на них обов'язків. Невідповідне освітлення, погана шумоізоляція, забруднене повітря, неправильний колір стін і недоречно розставлені робочі столи будуть впливати на самопочуття людей, негативно позначаючись на результатах їх роботи. Працівники будуть більше схильні до стресу, нервових розладів, проблем зі здоров'ям, перевтом, нещасних випадків на роботі. Тому, так необхідно, особливо в наш час, створити для персоналу гідні умови праці.

Вивченням даного питання займались, зокрема такі зарубіжні вчені як Dole та Schroeder. Вони довели, що працівники, які задоволені оточуючим їх середовищем, на своєму робочому місці, швидше дають кращі результати роботи [1]. Ще один науковець Андріан Ламан, у своїй роботі заявив, що «люди, незадоволені температурою, якістю води, освітленням та шумовими умовами у своїх офісах, швидше говорять, що це впливає

на їх концентрацію на роботі» [2]. Такі вчені, як Garris та Mongroє стверджують, що колір впливає не тільки на настрій, але й на самопочуття та продуктивність [3].

Саме тому дана стаття має на меті показати вплив умов праці на залученість та результативність роботи офісних працівників.

Основна частина. Працівники офісу проводять багато свого часу всередині приміщення, де фізичне середовище впливає на їх самопочуття та їх ефективність та продуктивність. Температура, якість повітря, освітлення та шум в офісі впливають на концентрацію та продуктивність праці [4]. Загалом, дослідження особливостей зовнішнього середовища в офісних умовах включаючи шум, освітлення, температуру, наявність вікон та інші фактори дозволяють припустити, що такі елементи фізичного середовища впливають на ставлення, поведінку, задоволеність та ефективність працівників [5].

Існує декілька факторів, які прямо або опосередковано впливають на продуктивність праці працівника. Всі вони є важливими, і без врахування хоча б одного з них, буде неможливим створити гідні умови праці для працівників, які будуть їх мотивувати до ефективної діяльності. Розглянемо сім факторів виробничого середовища: вплив дизайну робочого місця, температури і якості повітря в приміщенні, освітлення, кольору, шуму, а також кімнатних рослин і фен-шую на благополуччя та працездатність працівників:

Вплив дизайну робочого місця. Основоположним аспектом середовища на робочому місці, що сприяє продуктивній поведінці працівників, є планування офісних приміщень. Звичайні проекти робочих місць, як правило, забезпечують закриті приватні офіси для працівників. Навпаки, більш сучасний дизайн відкритого типу характеризується відсутністю стін від підлоги до стелі та без внутрішніх меж. Через менші витрати та зручність, концепція використання офісу відкритого плану продовжує зростати. Коли їх було запроваджено, плани відкритих офісів передбачали створити середовище, яке б підвищило ефективність роботи та полегшило спілкування, зменшивши при цьому витрати на будівництво та обладнання. Це також дозволяє розмістити більшу кількість працівників в обмеженій кількості місця. Як результат, необхідна загальна офісна площа зменшується, а організації економлять на витратах на кондиціонування, обслуговування та будівництво. Прихильники дизайну відкритого плану також стверджують, що дизайн полегшує спілкування та збільшує взаємодію між працівниками, і, як результат, покращує задоволеність, моральність та продуктивність працівників. Офіси відкритого плану призвели до посилення комунікації між колегами, вищих естетичних суджень та більшої групової комунікабельності, ніж більш звичайні конструкції. Однак, дослідники також повідомили про проблеми з відкритими офісами з точки зору працівників, такі як шум, відсутність конфіденційності та інші відволікання. Ці почуття переповненості та втрати конфіденційності потім призводять до невдоволення та негативних реакцій працівників, які працюють у робочих просторах відкритого плану. Працівники офісів відкритого плану повідомляли про стресові умови праці, і при подальшому обстеженні цих середовищ, був знайдений зв'язок між офісами відкритого плану та втому, роздратуванням, та скаргами на здоров'я [4]. Саме тому, дизайн приміщень повинен мати певну «золоту середину», тобто не має бути закритим або відкритим, а відповідати вподобанням працівників, які там будуть працювати, в залежності від того якої вони статі й віку, їхнього світогляду. Саме на це покликаний фен-шуй, але про нього поговоримо трохи пізніше.

Вплив температури і якості повітря в приміщенні. Численні дослідження показали, що клімат у приміщенні впливає як на здоров'я, так і на працездатність, що, в свою чергу, здійснює вплив на продуктивність. Фактори дискомфорту можуть знизити зосередженість працівників на своїх роботах. Однак, працівники можуть більше зосереджуватися, коли висока температура знижується за рахунок використання кондиціонерів. Кілька досліджень, проведених вченими Лоршем та Абду, свідчать про те, що «коли працює система кондиціонування, співробітники відчувають, що їх робочий простір стає більш комфортним, а продуктивність праці збільшується на 5-15 відсотків, оскільки, вони можуть зосередитися на своїй роботі. З останніх проведених досліджень відомо, що

продуктивність праці знижується на 2% на кожен градус понад 25°C. Спекта може спричинити млявість, що не тільки збільшує кількість «аварій» на робочому місці, але й може серйозно вплинути на продуктивність. Коли і в приміщенні, і ззовні дуже жарко, люди не спроможні працювати. Тому зовсім не дивно, що офісне середовище впливатиме на дії працівника. Ідеальними умовами для персоналу будуть середні температурні режими, коли в офісі буде і не жарко, і не холодно. Це приблизно 22°C. Для цього потрібно задуматись над системою кондиціонування і опалення, щоб в майбутньому не виникало проблем» [4]. Також не потрібно забувати про якість повітря, яким дихають працівники. Зі збільшенням швидкості роботи вентиляції, покращується продуктивність виконуваних завдань. За проведеними дослідженнями були виявлено, що якщо якість повітря в приміщенні буде покращена, це дозволить збільшити продуктивність праці персоналу на 4-16 відсотків [6]. Як висновок можна сказати, що повітря і його температура є одним із важливих чинників, які впливають на працівників впродовж цілого робочого дня. І від того, наскільки налагоджений клімат-контроль у офісі, така буде і віддача персоналу.

Вплив кольору в офісному середовищі. Колір – це візуальне явище, викликане реакцією на стимуляцію світла. Він пронизує кожен аспект людського життя, прикрашає звичайне і дарує красу та виразність повсякденним предметам. Кольори робочих місць в офісі дуже важливі для забезпечення ефективної діяльності в робочому середовищі. Кожен колір по-різному впливає на організм людини. Кожен відчуває колір по-своєму. Реакція людей на різні кольорові схеми залежить від їхньої культури, освіти, генетики та соціально-економічного рівня. Деякі кольори забезпечують спокій, деякі – комфорт, деякі – стимулюючі, а багато інших впливають по-різному [4]. Наприклад, зелений колір часто асоціюється з природою та ростом, оскільки більшість людей були свідками росту рослин. Синій майже універсально заспокоює, оскільки асоціюється з такими речами, як небо та вода. Використання кольору в дизайні може вплинути на емоції та настрої людей, які переглядають ці кольорові палітри. Існують теплі, холодні і нейтральні кольори. До теплих кольорів належать відтінки червоного, оранжевого та жовтого. Загалом ці кольори енергійні та активні, мають відносно позитивні конотації. Холодні кольори включають відтінки синього, зеленого та фіолетового. Взагалі, холодні кольори є більш спокійними, ніж теплі кольори. Нейтральні кольори часто набувають характеристик інших кольорів у палітрі і можуть використовуватися для посилення цих впливів. До основних нейтральних кольорів належать: чорний, білий, сірий, коричневий та бежевий [7]. Отже, слід підбирати відповідний колір, щоб забезпечити гарний настрій працівників, щоб заохотити продуктивність праці. У конфігурації чи розташуванні простору колір також відіграє важливу роль у впливі на великі чи малі площі. Наприклад, довге вузьке приміщення можна візуально розширити, якщо торцеві стіни пофарбовати в теплі, глибокі та насичені кольори, тоді як бічні стіни – в більш світлі, менш насичені кольори. Низька стеля здаватиметься менш гнітючою, якщо її колір світлий, тоді як високу стелю можна зробити нижчою за рахунок темно-синього, сірого або чорного. Роботи, що вимагають високої концентрації, вимагають нейтральної кольорової гами. Такі роботи, як у бухгалтерів та адвокатів, вимагають холодної кольорової гами, тоді як журналісти найкраще працюватимуть у захоплюючих теплих енергійних кольорах із великим значенням контрасту. Тим часом, вчений O'Brien припускає, що синій офіс ідеально підходить для тих, хто повинен зосередитись і сконцентруватись на числах, зелений - чудовий вибір для управління, оскільки він має балансуєчий ефект, а жовтий - підходить для відділу продажу. Тому кольорову гамму, обрану для робочого місця чи офісу, слід робити з належним врахуванням, щоб забезпечити кращу якість роботи. Якщо були обрані невідповідні кольори, співробітники можуть зазнавати негативних психологічних наслідків, таких як стрес, депресія, неспроможність сконцентруватись [4]. Як висновок, стає зрозумілим, що колір сприяє зосередженню уваги на виконуваний роботі. Отже, слід уважно ставитися до вибору кольору для підвищення продуктивності праці.

Вплив шуму на продуктивність праці. Шум – це небажаний і неприємний звук, який, зазвичай, порушує діяльність або баланс життя людини [8]. Проблема зайвих звуків чи шуму в офісі це те, чого не вдається уникнути. Дослідження показали, що при зменшенні впливу шуму, помилки в роботі зменшуються, а продуктивність збільшується. За проведеними експериментами виявили, що шум у відкритих кабінетах може бути стресовим і демотивуючим. У міру того, як робочі місця стають все більш складними технологічно, частота стресових розладів у робочих умовах зростає. Офісні працівники, зокрема, постійно повідомляють, що здатність зосереджуватися без шуму та інших відволікань, є одним із найважливіших аспектів робочого середовища [4]. Керівництво може здійснити кілька кроків для зниження рівня шуму в офісі, наприклад: встановити звукопоглинальний матеріал на стелі, стінах та підлозі офісу. У разі необхідності, невелика звукоізольована кімната в офісі може бути надана для обговорення або відпочинку персоналу.

Вплив кімнатних рослин на працівників. Кімнатні рослини поширені у багатьох будинках, на робочих місцях та в офісних приміщеннях. Кілька досліджень свідчать про те, що офісні працівники менше втомлюються, коли вони мають поруч вазони і надають перевагу робочим середовищам із живими рослинами [4]. Кімнатні рослини поглинають вуглекислий газ і виробляють кисень, тобто, виступають живими очищувачами повітря в приміщеннях. Кактуси, наприклад, поглинають радіацію, яка виходить з моніторів комп'ютерів, тому їх доцільно ставити поряд з собою на робочому столі. Рослини, на нашу думку, допомагають людині відчувати себе живим, серед купи бездушних предметів, будівель. Саме тому, люди краще себе відчують на природі, ніж в закритих приміщеннях, навіть якщо в них є всі потрібні комунікації. Рослини в офісах допомагають людині уникати стресів, покращують настрій і захищають працівників від негативного впливу забруднюючих чинників.

Вплив освітлення на працівників. Широко відомо, що світло впливає на людське самопочуття. Загалом, північні європейці більше страждають від таких захворювань, як зимова депресія, ніж середньоевропейці. Це пояснюється кількістю світлового дня; наприклад, взимку у Рейк'явіку іноді менше 5 годин є денне світло. Нещодавно проводилось дослідження змін в організмах астронавтів, і було виявлено, що у них через відсутність денного світла порушується біоритм організму. Вони менше сплять, гірше адаптуються і через те переживають стрес. Теж саме можна сказати й про офісних працівників, які проводять свій робочий день в напівтемному офісі за екраном монітора. Багатогодинний вплив синього неприродного світла і брак природного денного світла може порушити їхній біоритм, який може спричинити порушення когнітивної діяльності та настроїв у перспективі, а також недоотримання такого важливого вітаміну для організму, як вітамін D. Інтенсивність офісного освітлення в середньому складає 300–500 люкс, а природне денне світло у ясный день може досягати інтенсивності 125 000. Для протидії негативним наслідкам штучного світла, світла від комп'ютерних моніторів слід запроваджувати перерви на відкритому повітрі, що позитивно впливають на біоритм; тобто, у офісних приміщень має бути вихід у внутрішній двір, або на дах. Світло природно потрапляє до сітківки через вікна. Тому, доцільно розмішувати робочі місця впритул до вікон та завжди надавати перевагу таким робочим місцям над тими, які мають лише штучне освітлення [9]. Отже, щоб надати можливість офісним працівникам працювати краще й більш продуктивно, важливо забезпечити їх достатньою кількістю природного денного світла.

Вплив фен-шуй на продуктивність праці. Фен-шуй зародився в Китаї і є системою вірувань, в якій існує духовний взаємозв'язок між фізичними елементами природи та створеним людиною середовищем, для організації правильного балансу енергії, тобто гармонії у своєму просторі. З точки зору фен-шуй, наше перше бачення відображає основні п'ять елементів, які з'єднують нас із природним світом – деревом, вогнем, землею, металом та водою. Наприклад, земля може бути представлена великим загальним столом та включенням декоративної кераміки на підлозі і стінах. Вогонь представлений різноманітністю світильників та природного світла з вікон. Деревина представлена за допомогою матеріалу на загальному столі та стільцях. Метал представлений за допомогою білого кольору та

металевих оздоблень на стільцях, ліхтарях та інших предметах. Вода – через скляний верх на столі та синій колір дивану. Також в фен-шуй вважають, що приміщення повинне бути добре освітлене природнім світлом, а також бути живим, за рахунок вазонів з кімнатними рослинами. Фен-шуй спрямовує увагу на використання природних елементів в декорі офісних приміщень. Одним з кращих варіантів розташування офісних приміщень по фен-шую, є той, який дає змогу споглядати природу зі свого робочого місця. Це ефективно впливає на працівника, створюючи такий собі заспокійливий засіб [10].

Висновки. Умови праці в офісах і робочих приміщеннях мають великий вплив на поведінку працівників, їх мотивацію та результати роботи, зокрема, продуктивність. Також відомо, що продуктивність праці тісно пов'язана з якістю виробничого середовища в приміщенні. Це твердження пояснюється тим, що коли усуваються чинники, які відволікають працівника від роботи, він відчуває себе комфортніше, і завдяки цьому, працює краще. Отже, можна зробити висновок, що керівництво організацій при проектуванні офісів та робочого простору повинно приділяти увагу не лише таким факторам як температура, освітлення та шум, а й якість повітря в приміщенні, розташування окремих робочих місць, кольорові схеми робочих приміщень, кімнатні рослини, фен-шуй та ще багато інших чинників.

Аннотация. Стаття содержит результаты исследований относительно влияния условий труда на производительность труда сотрудников офисов. Проанализирована и установлена связь между рабочей средой в офисных помещениях и производительностью труда персонала. Особое внимание акцентируется на исследовании основных факторов влияния: дизайн, температура, качество воздуха, цвета, шум, освещение, комнатные растения и фэн-шуй.

Ключевые слова: условия труда, производительность труда, офисные помещения, дизайн, фен-шуй.

Abstract. The article introduces research in the field of the impact of working conditions on the productivity of office workers. The relationship between office space and staff productivity has been analyzed and established. Particular attention is paid to the study of the main factors of influence: design, temperature, air quality, colors, noise, lighting, houseplants, and feng shui.

Key words: working conditions, productivity, office space, design, feng shui.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Dole C. and Schroeder R. G. The impact of various factors on the personality, job satisfaction and turnover intentions of professional accountants. *Managerial Auditing Journal*. 2001. Vol. 16. No. 4. Pp. 234–45.
2. Adrian Leaman. Dissatisfaction and office productivity. *Facilities*, 1995. Vol. 13. Iss: 2. Pp.13–19.
3. Garris L. B. & Monroe, L. K. The Color Factor. *Journal of Buildings*. 2005. 99 (10). Pp.72–73.
4. Kamarulzaman N., Saleh A. A., Hashim S.Z., Hashim H., Abdul-Ghani A. A. (2012). An Overview of the Influence of Physical Office Environments Towards Employee. The 2nd International Building Control Conference 2011, *Procedia Engineering*, 20 (2011), 262–268. – Mode of access: World Wide Web: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877705811029730> (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen.
5. Polek-Duraj K. (2013). Level of working conditions in relation to employees' productivity on the basis of sawmills in Opole region. *Annals of Warsaw University of Life Sciences, Forestry and Wood Technology* № 84, 2013: 42–47. URL: World Wide Web: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:S4e40wHBZpoJ:agro.icm.edu.pl/agro/element/bwmeta1.element.agro-ca04d684-96e5-4fa1-85f5-8161dacf5485/c/42_Annals84.pdf+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=ua (viewed on March 31, 2020). Title from the screen.
6. Berkeley Lab. Indoor Air Quality, Scientific Findings Resource Bank: Human Performance. URL: World Wide Web: <https://iaqscience.lbl.gov/performance-summary> (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen.
7. Chapman K. Cause and Effect – Exploring Color Psychology. URL: World Wide Web: <https://www.toptal.com/designers/ux/color-psychology> (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen.
8. Nassiri P., Monazam M., Fouladi Dehaghi B. (2013). The effect of noise on human performance: A clinical trial. *Int J Occup Environ Med* 2013, 4: 87–95. URL: World Wide Web: https://www.researchgate.net/publication/236139028_The_Effect_of_Noise_on_Human_Performance_A_Clinical_Trial (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen
9. M. van Stralen. The effect of light on performance. URL: World Wide Web: <https://www.bakkerelkhuizen.com/knowledge-center/the-effect-of-light-on-performance/> (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen
10. Shapiro E., Augustin S., Calamia M. (2018). The Effects OF Feng Shui On Workplace Design. URL: World Wide Web: <https://www.workdesign.com/2018/12/the-effects-of-feng-shui-on-workplace-design/> (viewed on March 31, 2020). – Title from the screen.